

Sygn. akt II Ca 881/13

POSTANOWIENIE

Dnia 13 listopada 2013 r.

Sąd Okręgowy w Białymstoku II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Bogusław Suter (spr.)
Sędziowie:	SSO Barbara Puchalska SSR del. Jolanta Klimowicz-Popławska
Protokolant:	st. sekr. sąd. Ewa Bagińska

po rozpoznaniu w dniu 13 listopada 2013 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z wniosku M. C.

z udziałem J. C., R. C., B. C., (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą we W.

o stwierdzenie nabycia spadku

na skutek apelacji wnioskodawczyni

od postanowienia Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim

z dnia 10 czerwca 2013 r. sygn. akt I Ns 2381/12

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie, znieść postępowanie przed Sądem I instancji i sprawę przekazać Sądowi Rejonowemu w Bielsku Podlaskim do ponownego rozpoznania pozostawiając mu rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni M. C. w imieniu swoim i jako ustawowa przedstawicielka małoletnich uczestników postępowania P. C., B. C., R. C. i J. C. wniosła o stwierdzenie nabycia spadku po mężu K. C., synu A. i Z., zmarłym (...) roku w A., ostatnio stale zamieszkałym w A., gmina B. z mocy ustawy.

Uczestniczka postępowania (...) spółka Akcyjna z siedzibą we W. przychyliła się do wniosku.

Postanowieniem z dnia 10 czerwca 2013 roku Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim stwierdził, że spadek po K. C., synu A. i Z. zmarłym dnia (...) roku w A. ostatnio stale zamieszkałym w A., gmina B. na podstawie testamentu notarialnego z dnia (...) roku Repertorium A Nr (...) nabyli: córka J. C., córka K. i M. E. (z dobrodziejstwem inwentarza), syn R.

C., syn K. i M. E. (z dobrodziejstwem inwentarza) i syn B. C., syn K. i M. E. (z dobrodziejstwem inwentarza) – po 1/3 części każde z nich oraz orzekł o kosztach postępowania.

Sąd ten ustalił, że spadkodawca K. C. zmarł (...) roku w A.. Ostatnio przed śmiercią stale zamieszkiwał w A.(...), gmina B.. Spadkodawca ze spadkobierców ustawowych pozostawił: żonę M. C. oraz małoletnie dzieci: córkę J. C., syna R. C., syna B. C. i syna P. C.. Innych dzieci, w tym pozamałżeńskich i przysposobionych nie pozostawił. Zmarły K. C. w dniu (...) roku sporządził testament notarialny Repertorium A Nr (...), w którym do spadku do całości spadku powołał dzieci: córkę J. C., syna R. C. i syna B. C.. Nikt ze spadkobierców nie odrzucił spadku, nie zrzekł się dziedziczenia i nie został uznany za niegodnego dziedziczenia.

Sąd I instancji wskazał, że w toku sprawy powziął informację, iż w sprawie I Ns 771/13 został złożony testament notarialny, w którym do całości spadkodawca powołał troje małoletnich dzieci: córkę J. C., syna R. C. i syna B. C.. Wnioskodawczyni pouczona o treści art. 945 kc, mimo zakreślonego terminu, nie przedstawiła żadnych dowodów podważających ważność sporządzonego przez spadkodawcę testamentu, a to na niej- jako kwestionującej testament – w myśl art. 6 kc – spoczywał ciężar udowodnienia przyczyn nieważności w/w rozrządzenia testamentowego. Wobec powyższego w ocenie Sądu Rejonowego porządek dziedziczenia po K. C. określa testament z dnia (...) roku sporządził testament notarialny Repertorium A Nr (...), stąd też stwierdził, że spadek po K. C. na mocy w/w testamentu nabyli córka J. C., syn R. C. i syn B. C.- po 1/3 części każde z nich.

Biorąc pod uwagę fakt, że spadkobiercy testamentowi byli małoletni, dziedziczenie przez nich spadku nastąpiło z dobrodziejstwem inwentarza.

Biorąc pod uwagę powyższe Sąd Rejonowy rzekł jak w sentencji postanowienia.

Apelację od powyższego postanowienia złożyła wnioskodawczyni wnosząc o jego uchylenie. W apelacji zarzuciła skarżąca, że jej zmarły mąż nie był świadomy tego co podpisuje w testamencie. Argumentowała, że nie wierzy aby zmarły sporządzając testament zapomniał o najmłodszym synu.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelację wnioskodawczyni uznać należy za zasadną jakkolwiek z innych przyczyn niż w niej wskazane.

W przedmiotowej sprawie do kręgu spadkobierców ustawowych po zmarłym K. C. należą – poza jego żoną M. C. – małoletnie dzieci.

Co do zasady, stosownie do treści art.98§1 kro, małoletnie dzieci są w postępowaniu sądowym reprezentowane przez rodzica, pod którego władzą rodzicielską pozostają. W postępowaniu nieprocesowym, w sytuacji gdy jego uczestnikami są zarówno małoletnie dzieci jak i ich rodzice (rodzic), nie ma przeszkód by dzieci te były reprezentowane przez rodzica bowiem co do zasady w takim postępowaniu nie występuje sprzeczność interesów z uwagi na jego charakter. Wyjątkiem jest sytuacja gdy stanowisko rodzica jest niekorzystne dla dziecka jako współuczestnika, a w orzecznictwie wskazuje się, że wyłączenie reprezentacji dziecka przez rodziców przyjmować należy już wtedy, gdy istnieje możliwość choćby nawet teoretycznej sprzeczności interesów (vide: postanowienie SN z 9.09.1997r., I CKU 13/97; LEX nr 32373). W takich sytuacjach rodzice nie mogą reprezentować dziecka i wówczas stosownie do treści art.99 kro dziecko reprezentuje kurator.

W przedmiotowej sprawie wnioskodawczyni w imieniu własnym oraz jako przedstawicielka ustawowa małoletnich dzieci wносиła o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłym mężu z mocy ustawy na swoją rzecz oraz czwórki małoletnich dzieci. Z chwilą ujawnienia się testamentu zmarłego, w którym powołał on do spadku troje starszych dzieci pomijając żonę oraz najmłodszego syna, wnioskodawczyni zakwestionowała ważność tego testamentu. W takiej sytuacji nie ulega wątpliwości, że zaistniała sprzeczność interesów pomiędzy wnioskodawczynią i reprezentowanym przez nią najmłodszym dzieckiem spadkodawcy, a trojgiem starszych dzieci spadkodawcy, dla których stanowisko wnioskodawczyni kwestionującej testament sporządzony na ich rzecz było oczywiście niekorzystne. W konsekwencji

uznać należy, iż w przedmiotowym postępowaniu wnioskodawczynie nie mogła reprezentować trojga starszych dzieci jako spadkobierców testamentowych, a winien je reprezentować kurator. Skutkiem wadliwości reprezentacji małoletnich J. C., R. C. i B. C. jest pozbawienie ich możliwości obrony swych praw, co skutkuje z kolei nieważność postępowania (art.379 pkt 2 i 5 w zw. z art.13§2 kpc).

Zgodnie z art.378§1 kpc sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. W orzecznictwie ostatecznie wykrystalizował się pogląd, iż w sytuacji stwierdzenia nieważności postępowania nie ma znaczenia czy nieważność ta dotyczy skarżącego czy też stronę przeciwną względem skarżącego jak też nie bada się czy i jaką korzyść skarżący może odnieść z zaskarżenia orzeczenia (vide: wyroki SN: z 13.02.2004r., IV CK 269/02 i z 23.03.2006r., IV CSK 115/05, LEX nr 182902 i postanowienie SN z 27.02.1997r., III CKN 6/97, LEX nr 78446). W konsekwencji przyjąć należy, iż w przypadku stwierdzenia nieważności postępowania (w granicach zaskarżenia) , sąd drugiej instancji jest zobligowany do orzeczenia stosownie do treści art.386§2 kpc.

Mając na uwadze powyższe orzeczono jak w sentencji.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy w pierwszej kolejności winien zadbać o zapewnienie prawidłowej reprezentacji tym małoletnim uczestnikom postępowania, których interesy są sprzeczne z ich rodzicem – wnioskodawczynią, stosownie do treści art.99 kro.